

Õiguskantsler

Teie 14.10.2015 nr

Meie 17.11.2015 nr 6-1/151376/1505112

Elatise suuruse seotus kuupalga alammääraga

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldusega, milles leidsite, et elatise seotus palga alammääraga on ebaõiglane ning elatis tuleks palga alammäärast lahti siduda.

Perekonnaseaduse (PKS) § 101 lg 1 sätestab, et igakuine elatis ühele lapsele ei või olla väiksem kui pool Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära. Eeltoodu tähendab, et kui vanemalt nõutakse elatist viidatud miinimumsuuruses, ei ole vaja tõendada, millised on lapse ülalpidamise kulud. Riigikohus on selgitanud, et tulenevalt PKS § 101 lõikes 1 sätestatud elatise miinimumsuurusest, tuleb eeldada, et lapse ülalpidamiseks kulub kummagi vanema ülalpidamiskohustust arvestades kahekordne elatise miinimummäär.¹

Ehkki PKS-s on sätestatud elatise miinimumsuurus, näeb viidatud seadus ette ka erandi olukorras, kus kohustatud isikul ei ole mõjuval põhjusel võimalik maksta miinimumsuuruses elatist. Nimelt võib kohus PKS § 102 lg 2 kohaselt mõjuval põhjusel vähendada elatist alla seaduses sätestatud miinimummäära. Mõjuvaks põhjuseks võib seaduse järgi olla muu hulgas vanema töövõimetus või olukord, kus vanemal on teine laps, kes elatise väljamõistmisel seaduses sätestatud miinimummääras osutuks varaliselt vähem kindlustatuks kui elatist saav laps. Kuna seadus sätestab mõjuvate põhjuste mitteamendava loetelu, võib kohus lugeda mõjuvaks ka muud põhjused.²

---

¹ Riigikohtu [28.10.2015 otsus](#) punkt 13.

² Ka Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse juht Indrek Niklus on [ERR uudisteportaalis](#) selgitanud, et: „Alampalga ja elatise suuruse omavaheline sidumine ei tähenda, et kohus ei tohiks või ei saaks lapsele elatist välja mõista väiksemas summas, kui on pool valitsuse määratud kuupalga alammäärast. Perekonnaseaduse lubab kohtul mõista välja ka väiksema summa. Elatise ja alampalga sidumise eesmärk on välja pakkuda summa, mille suurust elatise määramisel ei pea tõendama. Kui soovitakse poolest kuupalga alammäärast vähem maksta, tuleb selleks esitada tõendeid (näiteks töövõimetus, teised ülalpeetavad jne). Samuti peab suurema summa nõudmisel esitama täiendavaid tõendeid, et laps vajab rohkem. "Ei ole välistatud, et elatise suuruse võib kuupalga alammäärast lahti siduda, kuid siis oleks otstarbekas see siduda mõne teise summaga. Tõenäoliselt on elatise mittemaksmise põhjused siiski mujal," arvas Niklus. Elatistrahaga seonduvad probleemid ei seisne ministeeriumi hinnangul mitte niivõrd selles, milline on miinimumelatise ja alampalga vaheline seos.“

Riigikohus on selgitanud, et „Kuna PKS § 101 lg 1 järgi ei või lapse igakuine elatis olla üldjuhul väiksem, kui pool Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära, annab lisaks lapse vajaduste ja/või vanema(te) varalise seisundi muutmisele ka seaduses sätestatud miinimumelatiselise muutumine alust nõuda kohtulahendiga väljamõistetud elatise suuruse muutmist. Lisaks faktiliste asjaolude muutumisele võivad elatise suuruse muutmise aluseks olla ka õiguslikud muudatused.“³ See tähendab, et palga alammäära tõstmisel tekib elatiseks õigustatud isikul õigus elatise suurendamisele⁴, Teil omakorda aga õigus esitada kohtule vastuväited, et esinevad PKS § 102 lõikes 2 nimetatud mõjuvad põhjused, millest tulenevalt võib elatis jääda alla miinimummäära.

Seega ei ole kohtus väljamõistetava elatise ja Vabariigi Valitsuse kehtestava palga alammäära seos absoluutne, kohus saab elatist vähendada ka alla palga alammäära, kui selleks on mõjuvad põhjused. Asjakohaseid norme rakendades on võimalik vältida ebaõiglase olukorra tekkimist ülalpidamiseks kohustatud isiku suhtes.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Paron 6938411
Kristi.Paron@oiguskantsler.ee

---

³ Riigikohtu [28.10.2015 otsus](#) punkt 12.

⁴ Tavaliselt on kohtumäärused elatise väljamõistmise kohta sõnastatud selliselt, et elatis on seotud kehtiva palga alammääraga ja palga alammäära suurenemisel ei pea elatiseks õigustatud isik uuesti kohtusse pöörduma.